

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

3. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 17 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Правила адвокатської етики : від 09.06.2017 : станом на 15 лют. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
5. Огляд судової практики Верховного Суду про відкриття матеріалів іншій стороні (актуальна практика) / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду департаменту аналітичної та правової роботи; заст. голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду д. ю. н. Н. О. Антонюк. Київ, 2025. 38 с.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент *Храпенко Олена Олегівна*

Пазушкіна А. О.

студентка 1-го курсу факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

УЧАСТЬ АДВОКАТА В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Відповідно до статті 59 Конституції України, кожному гарантується право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Крім того, кожен є вільним у виборі захисника своїх прав [1]. Діяльність адвокатів регулюється Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2], який визначає правовий статус адвокатури, правовий статус адвоката, принципи адвокатської діяльності, її види тощо. Ці та інші правові документи створюють правовий базис для здійснення адвокатом представництва у судах, у тому числі, у Конституційному Суді України.

У конституційному судочинстві адвокат може звертатися від імені осіб, що мають право подати конституційне звернення або скаргу. На етапі підготовки адвокат аналізує правові підстави для звернення, формує аргументацію, враховуючи положення Конституції України, рішення Конституційного Суду України та практику Європейського суду з прав людини. Його метою є не тільки виявлення порушення конституційного права, а й доведення невідповідності закону чи іншого нормативного акта до Основного Закону.

У процесі розгляду справи в Конституційному Суді адвокат відіграє ключову роль як представник сторони. Його повноваження охоплюють участь у слуханнях, зокрема усних і писемних, надання

пояснень, подання клопотань, заперечень та додаткових матеріалів. Адвокат повинен дотримуватися найвищих професійних стандартів, обґрунтовано відстоювати позицію свого клієнта, не виходячи за межі законодавчих норм. Важливим також є те, що діяльність адвоката в конституційному судочинстві має ширше значення, ніж просто захист інтересів конкретної особи. Крім того, вона направлена на формування правових позицій, які впливають на розвиток усієї системи конституційного права в державі.

Однак діяльність адвоката в цьому процесі може стикатися з певними труднощами. До прикладу, у Регламенті Конституційного Суду України слово «адвокат» використовується тільки в частині третій § 15 з метою визначення можливості залучення професійного захисника для захисту на спеціальному засіданні Конституційного Суду прав судді Суду під час розгляду питання про надання згоди на його затримання, утримування під вартою чи арешт [1, с. 78].

Регламент не містить положень, які прямо визначають, що представництво інтересів суб'єктів права на конституційне подання, звернення чи скаргу, а також органів або посадових осіб, що ухвалили оспорюваний акт, повинно здійснюватися саме адвокатами. Водночас діяльність адвоката у конституційному судочинстві має специфічний характер і суттєво відрізняється від його участі в адміністративному, господарському чи цивільному процесі. Конституційний Суд України, на відміну від інших судів, виконує передусім функцію конституційного нормоконтролю, а не відновлення порушених індивідуальних прав, тому у своїй роботі переважно не встановлює фактичних обставин справи. Отже, головним завданням адвоката у конституційному провадженні є науково й аргументовано обґрунтувати позицію клієнта щодо невідповідності закону або його окремих положень Конституції України, використовуючи доктринальні підходи, сталі прецеденти та практику Конституційного Суду. Його роль полягає не стільки у доказуванні фактів, скільки у формуванні правової аргументації та забезпеченні високого рівня юридичної техніки під час складання конституційної скарги або подання, а також у представництві позиції на засіданні Суду [1, с. 81].

Ще одним викликом є необхідність постійного підвищення кваліфікації адвокатів у сфері конституційного права. Конституційне судочинство вимагає від адвоката глибоких знань Конституції, міжнародних стандартів прав людини та вміння аналізувати комплексні юридичні питання, оскільки конституційне судочинство є складним і специфічним процесом. Саме тому дуже важливо забезпечувати адвокатам доступ до якісних освітніх програм, семінарів та інших форм підвищення кваліфікації для того, аби вони могли ефективно представляти інтереси своїх клієнтів.

Отже, для підвищення ефективності участі адвокатів у конституційному процесі необхідно вдосконалити законодавство та регламент Конституційного Суду України, чітко визначивши права адвоката у цьому типі судочинства. Окрім того, слід створювати умови для підготовки адвокатів із конституційного права, розвивати аналітичні центри, які узагальнюють практику Конституційного Суду, а також забезпечувати доступ адвокатів до якісної правової інформації.

Таким чином, адвокат у конституційному судочинстві виконує не лише роль захисника конкретної особи, а й функцію гаранта дотримання принципів верховенства Конституції України. Його участь сприяє зміцненню правової держави, розвитку демократичних інститутів і підвищенню довіри громадян до судової влади.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
3. Константи́й О. В. Щодо участі адвоката в конституційному судочинстві. *Юридичний збірник «Dictum Factum» Державного університету інфраструктури та технологій*. Київ, 2023. С. 79–83

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент ***Кравченко Марина Олександрівна***

Платонова О. А.

студентка 1-го курсу магістратури факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПЕРЕГОВОРІВ У СИСТЕМІ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Переговори є однією з найпоширеніших форм альтернативного вирішення спорів. На наш погляд, вони виглядають як можливість налагодити безпосередній діалог між сторонами з метою досягнення взаємоприйнятної угоди. Їхня привабливість полягає у гнучкості, швидкості та в тому, що тут можна врахувати не лише юридичні, а й практичні чи навіть особистісні інтереси учасників. Водночас зрозуміло, що переговори мають і певні виклики — емоційне напруження,